

ADVIES INFORMATIEFASE

Coalitieperiode 2018 - 2022

M.C. de Regt EMPM

10 april 2018

Advies informatiefase

Coalitieperiode 2018 - 2022

1. Inleiding

Tijdens het zogenaamde duidingsdebat hebben de partijen in de gemeenteraad van Papendrecht op vrijdag 23 maart 2018 besloten tot het aanstellen van een informateur om een eerste verkenning te laten uitvoeren naar een mogelijke coalitie binnen de nieuw gekozen gemeenteraad van de gemeente Papendrecht.

2. Opdracht informateur

De informateur heeft de volgende opdracht meegekregen:

- De informateur zal verkennen welke coalitie kan rekenen op een werkbare meerderheid in de gemeenteraad.
- De verkenning wordt uitgevoerd vanuit een analyse van de verkiezingsuitslag en de nieuwe verhoudingen in de gemeenteraad en op basis van programmatische overeenkomsten tussen partijen.
- De rapportage van deze verkenning met duidelijke conclusies zal zo spoedig mogelijk aan de gemeenteraad worden aangeboden. Hiervoor is in principe de raadsvergadering van 19 april 2018 ingepland.

3. Werkwijze en eerste gesprek

Ik ben begonnen met het voeren van een tweetal gesprekken met vertegenwoordigers van de politieke partijen in de raad van de gemeente Papendrecht. Het eerste gesprek stond in het teken van kennismaking over en weer, bespreking van het te lopen proces en het doornemen van een door mij opgestelde lijst met aandachtspunten, die in het tweede gesprek aan de orde zouden komen. Daarnaast was er de nodige ruimte voor het bespreken van eventuele overige onderwerpen, die verband hielden met de verkenning. Deze gesprekken duurden ongeveer een uur en verliepen in een goede sfeer. Door de betrokken deelnemers werden geen aandachtspunten toegevoegd aan de lijst. De gesprekken vonden plaats in de week van 26 – 30 maart 2018.

4. Tweede gesprek

In de daarop volgende week hebben de gesprekken met alle partijen plaats gevonden aan de hand van de hierboven genoemde lijst met aandachtspunten. De lijst was ingedeeld in een tweetal hoofdgroepen. De ene hoofdgroep ging over het programmatische deel, waarin de partijen hun voornaamste prioriteiten en posterioriteiten konden aangeven, inclusief die onderwerpen, die voor hen moeilijk of niet onderhandelbaar zouden zijn bij deelname aan een coalitie. De andere

hoofdgroep ging over de coalitie(vorming) zelf waarbij de partijen konden aangeven hoe groot in hun ogen de coalitie zou moeten zijn om te kunnen spreken van een "werkbare meerderheid", voor welke rol men zelf zou willen kiezen (oppositie of coalitie), met welke andere partijen men een eventuele coalitie zou willen vormen en of men dan zelf een wethouder zou willen leveren.

Hierbij is van gedachten gewisseld over mogelijke belemmeringen, zowel in programmatische zin als bij het vormen van een coalitie zelf. De - vertrouwelijke - gesprekken kenmerkten zich door de prettige sfeer, waarin ze plaats vonden, en door de grote mate van openheid van de partijen naar mij toe. Alle partijen bleken in staat te zijn om regelmatig over de eigen schaduw heen te springen en het algemeen belang van de gemeente Papendrecht en haar inwoners voorop te stellen.

Alle partijen hebben mij aangegeven dat ze bereid zijn om bestuursverantwoordelijkheid te dragen. Daarnaast hebben eveneens alle partijen aangegeven dat het PAB, gelet op de verkiezingsuitslag, in ieder geval deel zou moeten uitmaken van de coalitie. Elke partij zag op programmatisch gebied (veel) meer overeenkomsten dan verschillen tussen de eigen partij en het PAB. Bovendien was men optimistisch over de uitkomst van eventuele onderhandelingen over deze verschillen. Elke partij had wel haar eigen voorkeuren bij het beantwoorden van de vraag met welke andere partijen men dan graag die coalitie met het PAB zou willen vormen. De drie christelijke partijen (CDA, ChristenUnie en SGP) onderscheidden zich hierbij van de andere partijen door aan te geven dat ze al voor de verkiezingen hadden afgesproken dat ze samen zouden optrekken bij de vorming van een coalitie. Dus, zowel het eventueel deelnemen aan een coalitie als het eventueel onderdeel uitmaken van de oppositie zouden deze partijen alleen maar met zijn drieën willen doen.

Ook het PAB zelf wil graag bestuursverantwoordelijkheid voor de komende vier jaar aangaan en men denkt eveneens dat eventuele verschillen van opvatting met potentiële coalitiegenoten overbrugbaar zouden moeten zijn. Verder heeft ook het PAB zijn eigen volgorde van voorkeur voor de partijen, waarmee men deze coalitie zou willen aangaan.

Voor wat betreft het aantal partijen dat deel zou moeten uitmaken van de coalitie liepen de meningen niet ver uiteen. Men was geen voorstander van een coalitie met de kleinst mogelijke meerderheid (12 zetels), maar men wilde ook niet de hele brede coalitie van de afgelopen raadsperiode terug. De partijen hebben zich uitgesproken over een wenselijk aantal zetels in de range van 13 tot en met 15 zetels.

Wanneer het ging om het aantal wethouders was de overheersende tendens om dit getal zo klein mogelijk te houden, al was wel het besef aanwezig dat naarmate meer partijen deel zouden uitmaken van de coalitie dit een ophogende werking zou hebben op het aantal wethouders. Vaak kwam bij het doornemen van een of meerdere van deze scenario's dan de variant van de parttime wethouder om de hoek kijken.

Alle partijen benadrukten in deze discussie het grote belang voor de gemeente Papendrecht van een team van kwalitatief goede wethouders, waarbij de portefeuillevverdeling plaats zou moeten vinden op basis van individuele talenten binnen het nieuwe college en niet op partijgrootte, verschillen in status en aanzien

van de portefeuilles of iets dergelijks. Vooral de positie, die de gemeente Papendrecht de laatste jaren heeft opgebouwd in het Drechtstedenbestuur, wordt zeer belangrijk gevonden door alle partijen en men hecht er dan ook aan dat deze positie kan worden gecontinueerd. Dit stelt specifieke eisen aan de wethouder, die deze portefeuille krijgt toebedeeld.

Verder wordt een uitgebreide screening (meer dan de zogenaamde VOG) van de kandidaat wethouders breed gedragen. Deze screening zou dan moeten plaats vinden voordat ze feitelijk benoemd kunnen worden. En tot slot ziet men graag dat in het nieuwe College van B&W ruime aandacht wordt besteed aan individuele en teamontwikkeling.

5. Balans en stabiliteit

In een democratie is het in mijn ogen van belang dat er een goede balans is tussen de partijen, die samen de gemeente besturen (een coalitie vormen) en de overige partijen (de oppositie). Beide groepen partijen vertegenwoordigen immers de inwoners van Papendrecht, die op hen gestemd hebben. Het College van B&W wordt weliswaar gevormd door de coalitiepartijen en kan derhalve in beginsel rekenen op steun van deze partijen, maar er is geen sprake van een goede balans wanneer deze partijen een te grote meerderheid in de Gemeenteraad vormen, ook al is tegenwoordig het principe van het dualisme vrijwel overal ingeburgerd. Een sterke oppositie, die vanuit haar professionele rol kritisch de besluitvorming beoordeelt, is van groot belang om te kunnen komen tot de beste besluiten voor alle inwoners van de gemeente Papendrecht.

Binnen het College van B&W zelf behoort eveneens een gezonde balans aanwezig te zijn. Het is in mijn ogen risicovol wanneer er binnen het College bijvoorbeeld sprake zou zijn van een sterke dominantie van een van de deelnemende partijen of juist (aan de andere kant van het spectrum) moeilijk een team te vormen is door het grote aantal en/of de grote verscheidenheid van de coalitiepartijen. Beide vormen een potentiële bedreiging voor de stabiliteit van het team. Met andere woorden: de "Balance of Powers" dient in orde te zijn. Immers dan vindt er enerzijds al binnen het College zelf "tegenspraak" plaats waardoor de kwaliteit van de besluitvorming wordt verhoogd en zijn goede voorwaarden aanwezig voor de vorming van een sterk team, dat de door alle partijen gevraagde "bestuurskracht" kan leveren.

6. Conclusie

Het geheel overziend kom ik tot de conclusie dat het PAB altijd een onderdeel van de nieuwe coalitie zou moeten zijn. Alle partijen, inclusief het PAB zelf, willen dat. Daarnaast doet dit recht aan de verkiezingsuitslag, zowel als het gaat om het absolute aantal behaalde zetels als om de groei daarvan bij deze partij ten opzichte van de vorige verkiezingen.

Als het gaat om het bepalen van de coalitiepartner(s) constateer ik dat er verschillende mogelijkheden zijn. Zoals gezegd heeft elke partij een aantal

programmatische overeenkomsten met het PAB en is er een brede overtuiging dat de verschillen overbrugbaar zouden moeten zijn.

Binnen het geheel aan denkbare varianten springt er in mijn ogen echter duidelijk één uit. Ik doel daarbij op de variant van het vormen van een coalitie met het PAB en de drie christelijke partijen. Door het nauwe samenwerkingsverband tussen het CDA, de ChristenUnie en de SGP is er sprake van een mate van homogeniteit tussen deze drie partijen, die ik bij geen enkele andere combinatie van de overige partijen heb aangetroffen. Deze homogeniteit kan zorgen voor voldoende "tegenkracht" in het College van B&W en voorkomt tegelijkertijd versnippering binnen ditzelfde gremium. Het aantal zetels van de coalitie komt in dit scenario op 15 en dat van de oppositie op 8, maar doordat de oppositie in dat geval bestaat uit een 5-tal partijen kan daar in mijn ogen voldoende kritisch vermogen worden gegenereerd. Zo ontstaan goede voorwaarden voor een stabiel en daadkrachtig bestuur van de gemeente Papendrecht met voldoende "tegengeluid", zowel binnen het College van B&W als binnen de Gemeenteraad zelf.

Voor wat betreft de wensen van het PAB zelf voor samenwerking met andere partijen in een coalitieverband, is het goed om te melden dat deze variant in hoge mate aansluit op de eigen voorkeuren van deze partij.

Wanneer het gaat om het aantal wethouders heeft de gemeente Papendrecht in mijn ogen voldoende aan een 4-tal kwalitatief goede personen (maximaal 4 f.t.e.), waarbij ook de burgemeester zelf - net als nu het geval is - een aantal portefeuilles voor zijn rekening kan nemen (mits uiteraard deze passen bij de bijzondere positie van zijn ambt).

7. Verificatie

Tijdens het tweede gesprek met het PAB (deze partij was als laatste ingepland voor het tweede gesprek) en in een aparte bijeenkomst op 9 april 2018 met het CDA, de ChristenUnie en de SGP heb ik mijn opvattingen op tafel gelegd. Zowel het PAB als de combinatie van deze christelijke partijen gaven aan mijn visie te delen en graag samen aan de volgende fase (formatiefase) te willen beginnen.

8. Advies

Aan het eind gekomen van mijn "verkenningen" adviseer ik daarom deze volgende fase - het komen tot een coalitieakkoord en het daarop vormen van een nieuw College van B&W - in eerste instantie in te gaan met een combinatie van het PAB, het CDA, de ChristenUnie en de SGP, in de verwachting dat deze partijen samen een goed en daadkrachtig bestuur van de gemeente Papendrecht kunnen gaan vormen.

10 april 2018

M.C. de Regt EMPM